

บทที่ 6

สรุป อภิปราย ข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยและพัฒนายุทธศาสตร์การบริหารจัดการเครือข่ายทุนในพื้นที่ เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของนักเรียนในโรงเรียนขนาดเล็ก ผู้วิจัยได้ดำเนินการ สร้างและทดลอง ยุทธศาสตร์การบริหารจัดการเครือข่ายทุนในพื้นที่ระหว่างปีการศึกษา 2552 - 2553 สามารถสรุป ผลการวิจัยได้ ดังนี้

ปัญหาการวิจัย

1. โรงเรียนขนาดเล็กต้องดำเนินการบริหารจัดการพัฒนาคุณภาพนักเรียนเพื่อให้มี คุณลักษณะอันพึงประสงค์ในด้านใด อย่างไร
2. ยุทธศาสตร์การบริหารจัดการเครือข่ายทุนในพื้นที่เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของ นักเรียนในโรงเรียนขนาดเล็ก ควรมีลักษณะอย่างไร
3. ผลจากการนำยุทธศาสตร์การบริหารจัดการเครือข่ายทุนในพื้นที่มาพัฒนาคุณภาพ ชีวิตของนักเรียนในโรงเรียนขนาดเล็ก หลังการทดลองมีผลต่อคุณภาพชีวิตของนักเรียนและ ความเข้มแข็งของเครือข่ายทุนในพื้นที่ในระดับใด มีความแตกต่างกันระหว่างก่อนและหลังการทดลอง หรือไม่ อย่างไร

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อสร้างยุทธศาสตร์การบริหารจัดการเครือข่ายทุนในพื้นที่ในการพัฒนาคุณภาพชีวิต ของนักเรียนในโรงเรียนขนาดเล็ก
2. เพื่อศึกษาผลการทดลองใช้ยุทธศาสตร์การบริหารจัดการเครือข่ายทุนในพื้นที่ใน การพัฒนาคุณภาพชีวิตของนักเรียนในโรงเรียนขนาดเล็ก

สมมติฐานในการวิจัย

1. ภายหลังจากทดลองยุทธศาสตร์การบริหารจัดการเครือข่ายทุนในพื้นที่สามารถพัฒนาคุณภาพชีวิตของนักเรียนสูงกว่าก่อนการทดลองยุทธศาสตร์
2. ภายหลังจากทดลองยุทธศาสตร์บริหารจัดการเครือข่ายทุนในพื้นที่สามารถสร้างความเข้มแข็งของเครือข่ายทุนในพื้นที่สูงกว่าก่อนการทดลองยุทธศาสตร์

ขอบเขตการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ โรงเรียนขนาดเล็กที่จัดการศึกษาตั้งแต่ระดับชั้นอนุบาลถึงชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 นักเรียนไม่เกิน 120 คน การวิจัยใช้รูปแบบการวิจัยและพัฒนา (Research and Development) โดยคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างตามเกณฑ์ในการวิจัย คือ

1. เป็นโรงเรียนขนาดเล็กที่อยู่ในสังกัดเขตพื้นที่การศึกษาจังหวัดเพชรบุรี ซึ่งมีระยะทางสามารถเดินทางได้สะดวก
2. เป็นโรงเรียนขนาดเล็กที่อยู่ในสังกัดเขตพื้นที่การศึกษาจังหวัดเพชรบุรี ที่ผู้บริหารสถานศึกษาอำนวยความสะดวกและยินดีร่วมโครงการตลอดระยะเวลาการดำเนินการวิจัย ผู้วิจัยสุ่มแบบจับคู่ เป็นโรงเรียนกลุ่มทดลอง และกลุ่มควบคุม กลุ่มละ 4 โรงเรียน

รายชื่อโรงเรียนกลุ่มทดลอง	รายชื่อโรงเรียนกลุ่มควบคุม
1. โรงเรียนวัดเพ็รียง	1. โรงเรียนวัดไสกระดาน
2. โรงเรียนบ้านบ่อหวาย	2. โรงเรียนบ้านดอนยาง
3. โรงเรียนวัดทองนพคุณ	3. โรงเรียนวัดเจริญศรีมณีผล
4. โรงเรียนวัดห้วยเสือ	4. โรงเรียนวัดท่ากระเทียม

1. กลุ่มตัวอย่างในชั้น D_0 ได้แก่ ผู้บริหาร และคณะกรรมการสถานศึกษาในโรงเรียนขนาดเล็กสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจังหวัดเพชรบุรี เป็นการศึกษาสภาพปัญหาและความต้องการพัฒนาโรงเรียนขนาดเล็ก

2. กลุ่มตัวอย่างในชั้น R_1 กิจกรรมวิจัยสำรวจ วิเคราะห์ สภาพปัญหาของโรงเรียนขนาดเล็ก กลุ่มตัวอย่างได้แก่ ผู้บริหาร คณะกรรมการสถานศึกษาในโรงเรียนขนาดเล็กสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจังหวัดเพชรบุรี นายกองค้การบริหารส่วนตำบลโพไร่หวาน เจ้าหน้าที่สาธารณสุขตำบล และพระภิกษุในเขตอำเภอเมืองเพชรบุรี

3. กลุ่มตัวอย่างในชั้น D_1 กิจกรรมการพัฒนาความชัดเจนของปัญหาเป้าของโรงเรียนขนาดเล็ก กลุ่มตัวอย่างได้แก่ ผู้บริหาร คณะกรรมการสถานศึกษา นายกองค้การบริหารส่วนตำบลโพไร่หวาน เจ้าหน้าที่สาธารณสุขตำบล และพระภิกษุในเขตอำเภอเมืองเพชรบุรี

4. กลุ่มตัวอย่างในชั้น R_2 กิจกรรมวิจัยค้นคว้าทดลองผิดลองถูกในการแก้ไขปัญหาเป้า ได้กำหนดเกณฑ์ของการเลือกกลุ่มตัวอย่าง เป็น โรงเรียนขนาดเล็กที่อยู่ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจังหวัดเพชรบุรี และผู้บริหารอำนวยความสะดวกให้แก่ผู้วิจัยและยินดีเข้าร่วมโครงการตลอดระยะเวลาดำเนินการวิจัยจำนวน 4 โรงเรียน และแบ่งกลุ่มตัวอย่างออกเป็น 2 กลุ่ม ได้แก่ 1) กลุ่มทดลอง ประกอบด้วย โรงเรียนวัดเพ็รียง และโรงเรียนบ้านบ่อห้วย 2) กลุ่มควบคุม ประกอบด้วย โรงเรียนวัดไสกระดาน และโรงเรียนบ้านดอนยาง สำหรับกลุ่มตัวอย่างที่เกี่ยวข้องในการวิจัยในชั้นตอนนี้ ได้แก่ บุคลากรในโรงเรียนขนาดเล็กและเครือข่ายทุนในพื้นที่ที่เกี่ยวข้อง ประกอบด้วย ผู้บริหาร ครู นักเรียน และคณะกรรมการสถานศึกษาของโรงเรียนวัดเพ็รียง โรงเรียนบ่อห้วย โรงเรียนวัดไสกระดาน และโรงเรียนบ้านดอนยาง เครือข่ายทุนในพื้นที่ ประกอบด้วยนายกองค้การบริหารส่วนตำบลโพไร่หวาน ตำบลนาวิ้ว และตำบลดอนยาง พระภิกษุ เจ้าหน้าที่สถานีอนามัยและอาสาสมัครสาธารณสุข ครูช่างสกุลเมืองเพชร และผู้ปกครองนักเรียน

5. กลุ่มตัวอย่างในชั้น D_2 กิจกรรมพัฒนาสังเคราะห์ข้อความรู้ให้ได้ยุทธศาสตร์ ได้แก่ ผู้บริหาร ครู และคณะกรรมการสถานศึกษาของโรงเรียนวัดเพ็รียงและโรงเรียนบ้านบ่อห้วย นายกองค้การบริหารส่วนตำบลโพไร่หวาน พระภิกษุวัดเพ็รียง ผู้ปกครองนักเรียน อาสาสมัครสาธารณสุข และเจ้าหน้าที่สถานีอนามัย ครูช่างสกุลเมืองเพชร

6. กลุ่มตัวอย่างในชั้น R_3 กิจกรรมวิจัยทดลองยุทธศาสตร์การบริหารจัดการทุนในพื้นที่ กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยชั้น R_3 นี้ ผู้วิจัยได้กำหนดเกณฑ์ของการเลือกกลุ่มตัวอย่าง เป็น โรงเรียนขนาดเล็กที่อยู่ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจังหวัดเพชรบุรี และผู้บริหารโรงเรียนขนาดเล็กอำนวยความสะดวกให้แก่ผู้วิจัยและยินดีเข้าร่วมโครงการตลอดระยะเวลาดำเนินการวิจัย ในชั้น R_3 นี้ ผู้วิจัยได้ทำการสุ่มตัวอย่าง เป็น โรงเรียนขนาดเล็กเพิ่มเติมอีกจำนวน 4 โรงเรียน และทำการแบ่งกลุ่มตัวอย่างเป็น 2 กลุ่ม ได้แก่ 1) กลุ่มทดลอง ประกอบด้วยโรงเรียนวัดทองนพคุณ และโรงเรียนวัดห้วยเสือ 2) กลุ่มควบคุม ประกอบด้วย โรงเรียนวัดเจริญศรีมณีนีผล และโรงเรียนบ้านท่ากระเทียม สำหรับกลุ่มตัวอย่างที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินการวิจัยในชั้นตอนนี้ ได้แก่ บุคลากรในโรงเรียนขนาดเล็ก และ

เครือข่ายทุนในพื้นที่ที่เกี่ยวข้องกับโรงเรียนขนาดเล็กที่เป็นกลุ่มตัวอย่างในชั้น R_3 นี้ ประกอบด้วย ผู้บริหาร ครู นักเรียน และคณะกรรมการสถานศึกษาของส่วนเครือข่ายทุนในพื้นที่ ประกอบด้วย นายกและกรรมการองค์การบริหารส่วนตำบล พระภิกษุ เจ้าหน้าที่สถานีอนามัยและอาสาสมัครสาธารณสุข ครูช่างสกุลเมืองเพชรบุรี และผู้ปกครองนักเรียน

7. กลุ่มตัวอย่างในชั้น D_3 กิจกรรมการปรับปรุงยุทธศาสตร์การบริหารจัดการทุนในพื้นที่เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของนักเรียนในโรงเรียนขนาดเล็ก กลุ่มตัวอย่างในชั้น D_3 นี้ ประกอบด้วย ผู้บริหาร ครู คณะกรรมการสถานศึกษาจากโรงเรียนวัดเพ็ญ โรงเรียนบ้านบ่อหวาย โรงเรียนวัดทองนพคุณ และโรงเรียนวัดห้วยเสือ สำหรับกลุ่มตัวอย่างที่เป็นเครือข่ายทุนในพื้นที่ ประกอบด้วย นายกองค์การบริหารส่วนตำบล พระภิกษุ เจ้าหน้าที่สถานีอนามัย ตำบล อาสาสมัครสาธารณสุข ครูช่างสกุลเมืองเพชร และผู้ปกครองนักเรียน

8. กลุ่มตัวอย่างในชั้น D_4 กิจกรรมการถ่ายทอดและเผยแพร่ยุทธศาสตร์การบริหารจัดการเครือข่ายทุนในพื้นที่ กลุ่มตัวอย่างในชั้น D_4 นี้ ประกอบด้วย ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับโรงเรียนขนาดเล็กในจังหวัดเพชรบุรี ประกอบด้วย ผู้บริหาร ครู คณะกรรมการสถานศึกษา ผู้ปกครองของนักเรียนในโรงเรียนขนาดเล็ก องค์การบริหารส่วนท้องถิ่น หน่วยงานภาครัฐ และองค์กรภาคเอกชน เป็นต้น

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยและพัฒนาคุณภาพชีวิตของนักเรียนในโรงเรียนขนาดเล็ก โดยใช้ยุทธศาสตร์การบริหารจัดการทุนในพื้นที่ สำหรับเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ มีดังนี้

1. เครื่องมือที่ใช้ในการทดลอง ได้แก่ ยุทธศาสตร์การบริหารจัดการทุนในพื้นที่
2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมตัวแปรตาม หรือตัวแปรพัฒนาการประกอบด้วยคุณภาพชีวิตของนักเรียน และความเข้มแข็งของเครือข่ายทุนในพื้นที่ สำหรับเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลตัวแปรตามหรือตัวแปรพัฒนาการ ได้แก่

2.1 แบบประเมินคุณภาพชีวิตของนักเรียนในโรงเรียนขนาดเล็กประกอบด้วย

3 ส่วน

ส่วนที่ 1 ด้านสุขภาพกายของนักเรียน

ส่วนที่ 2 ด้านสุขภาพจิตของนักเรียน

ส่วนที่ 3 ด้านคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียน

2.2 แบบสอบถามเกี่ยวกับความเข้มแข็งของเครือข่ายทุนในพื้นที่

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้สร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย 2 ประเภท ดังนี้

1. เครื่องมือที่ใช้ในการทดลอง ได้แก่ ยุทธศาสตร์การบริหารจัดการเครือข่ายทุนในพื้นที่ เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของนักเรียนในโรงเรียนขนาดเล็ก
2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ประกอบด้วย แบบประเมินคุณภาพชีวิตของนักเรียน แบบสอบถามความเข้มแข็งของเครือข่ายทุนในพื้นที่ บันทึกของผู้วิจัย เพื่อสำรวจข้อมูลเอกสารต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องและบันทึกข้อมูลจากการเปิดเวทีการประชุมเครือข่ายทั้งหมด 5 เวที

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยจะทำการเก็บรวบรวมข้อมูลตามลำดับขั้นตอนของการวิจัยและพัฒนา ดังนี้

1. ในขั้น D_0 เป็นการเก็บรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับสภาพปัญหาของโรงเรียนขนาดเล็ก
2. ในขั้น R_1 เป็นการเก็บรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับสภาพปัญหาต่าง ๆ ในโรงเรียนขนาดเล็ก ในจังหวัดเพชรบุรี
3. ในขั้น D_1 เป็นการเก็บรวบรวมข้อมูลการสังเคราะห์ปัญหาเป้าของโรงเรียนขนาดเล็ก
4. ในขั้น R_2 เป็นการเก็บรวบรวมข้อมูลการวิจัยค้นคว้าเอกสารต่าง ๆ เพื่อหาวิธีแก้ปัญหเป้าของโรงเรียนขนาดเล็ก
5. ในขั้น D_2 เป็นการเก็บรวบรวมข้อมูลในการสร้างยุทธศาสตร์การบริหารจัดการทุนในพื้นที่ คุณภาพชีวิตของนักเรียนในโรงเรียนขนาดเล็ก
6. ในขั้น R_3 เป็นการเก็บรวบรวมข้อมูลตัวแปรตามหรือตัวแปรพัฒนาการคุณภาพชีวิตของนักเรียน และความเข้มแข็งของเครือข่ายทุนในพื้นที่
7. ในขั้น D_3 เป็นการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการวิเคราะห์เชิงตรรกะและวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content Analysis) ร่วมกับการอภิปรายกลุ่มย่อยของผู้ให้ข้อมูล คือ ภาทีเครือข่ายทุนในพื้นที่ และผู้บริหารโรงเรียนกลุ่มตัวอย่าง เพื่อนำมาเป็นข้อมูลในการปรับปรุงยุทธศาสตร์การบริหารจัดการทุนในพื้นที่ให้มีความสมบูรณ์มากที่สุด
8. ในขั้น D_4 เป็นการเผยแพร่ยุทธศาสตร์การบริหารจัดการทุนในพื้นที่ การพัฒนาคุณภาพชีวิตของนักเรียนในโรงเรียนขนาดเล็กที่เป็นการแสดงผลของการแก้ปัญหเป้าของการวิจัยครั้งนี้ และเผยแพร่ยุทธศาสตร์การบริหารจัดการทุนในพื้นที่เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของนักเรียนในโรงเรียนขนาดเล็ก

การเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพ ประกอบด้วยการสัมภาษณ์เชิงลึก การประชุมระดมสมองระหว่างภาคีเครือข่าย สำหรับข้อมูลเชิงปริมาณเก็บรวบรวมจากแบบประเมินคุณภาพชีวิตของนักเรียน ซึ่งประกอบด้วย 3 ส่วน คือ สุขภาพกาย สุขภาพจิต คุณธรรม จริยธรรม และแบบสอบถามเกี่ยวกับความเข้มแข็งของเครือข่ายทุนในพื้นที่

การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพและเชิงปริมาณดังนี้

1. ข้อมูลเชิงคุณภาพ

ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้จากการบันทึกทั้งหมดมาสังเคราะห์และวิเคราะห์ข้อมูลแยกแยะข้อมูล จัดแบ่งเป็นหัวข้อ เป็นหมวดหมู่ และสรุปสังเคราะห์ตามวัตถุประสงค์การวิจัย

2. ข้อมูลเชิงปริมาณ

เป็นข้อมูลที่นำมาใช้อธิบายเสริมข้อมูลเชิงคุณภาพ ซึ่งตัวแปรตามหรือตัวแปรพัฒนาการคุณภาพชีวิตของนักเรียน และความเข้มแข็งของเครือข่ายทุนในพื้นที่ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานและสถิติทดสอบค่าที (t-test)

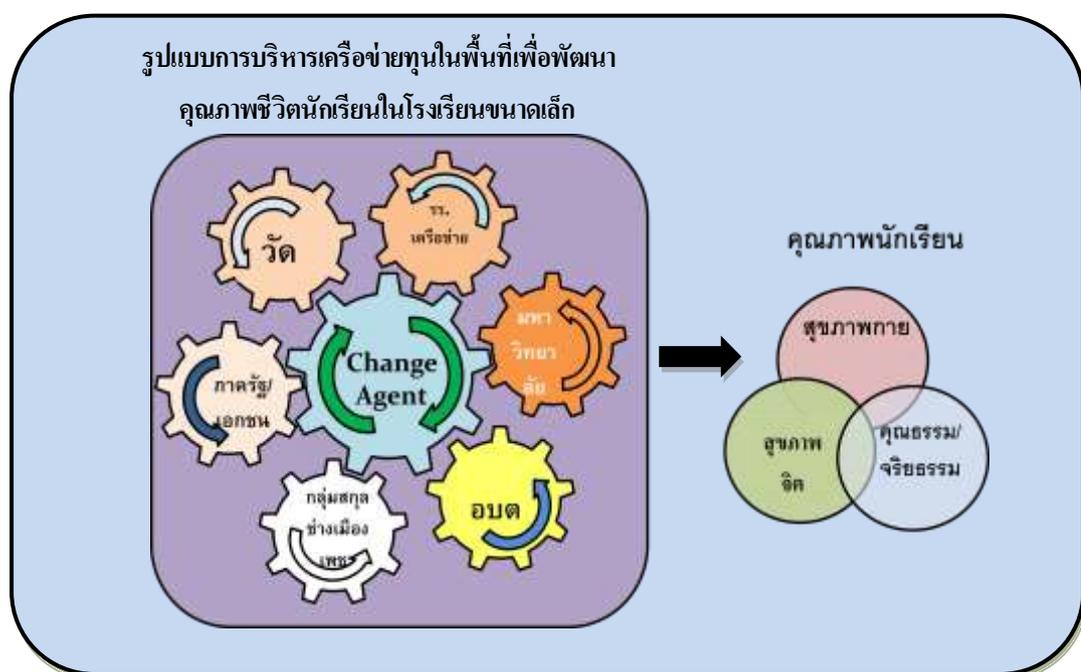
ผลการวิจัย

ผลการวิจัยและพัฒนายุทธศาสตร์การบริหารจัดการเครือข่ายทุนในพื้นที่เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของนักเรียนในโรงเรียนขนาดเล็ก สรุปผลได้ดังนี้

1. โรงเรียนขนาดเล็กต้องดำเนินการบริหารจัดการแบบมีเป้าหมาย เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตนักเรียนให้มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ 3 ประการ คือ สุขภาพกาย ได้รับการพัฒนาดูแลร่างกายให้แข็งแรง มีสมรรถภาพร่างกายตามเกณฑ์ สามารถป้องกันตนเองจากสิ่งเสพติดและหลีกเลี่ยงภาวะความรุนแรง โรคภัยและอุบัติเหตุ สุขภาพจิต ได้รับการพัฒนาจิตใจให้มีความขยัน อดทน รอบคอบ ทำงานร่วมกับผู้อื่น มีความริเริ่มสร้างสรรค์ มองโลกในแง่ดี มีจินตนาการ มีการเรียนรู้ร่วมกับผู้อื่น สนุกกับการเรียน ชื่นชมร่วมกิจกรรม และมีผลงานด้านศิลปะ คุณธรรม จริยธรรม ได้รับการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม ให้มีวินัยและความรับผิดชอบ มีความซื่อสัตย์ กตัญญูกตเวที มีความเมตตา กรุณา เสียสละ ประหยัด รู้จักใช้ทรัพย์สินอย่างรู้ค่า ภูมิใจและเห็นคุณค่าในความเป็นไทย

2. ยุทธศาสตร์การบริหารจัดการเครือข่ายทุนในพื้นที่ พบว่า รูปแบบยุทธศาสตร์การบริหารจัดการเครือข่ายทุนในพื้นที่มุ่งเน้นให้ทุกภาคส่วนให้เข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาคุณภาพชีวิตในโรงเรียนขนาดเล็ก ซึ่งรูปแบบที่ได้จากการวิจัยและพัฒนาผู้วิจัยได้สังเคราะห์ขึ้นมาตามภาพที่ 6.1 ดังนี้

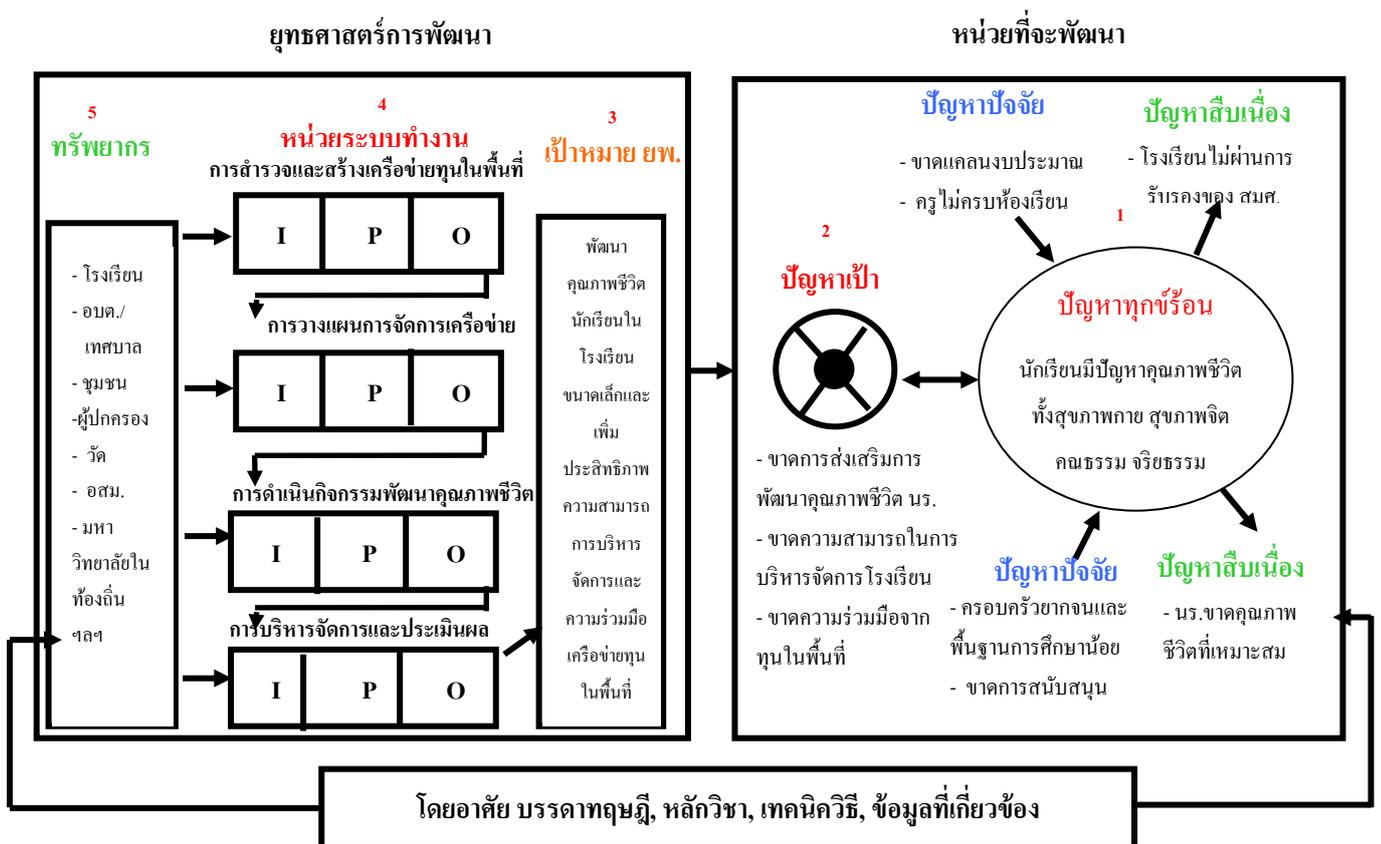
ภาพที่ 6.1 รูปแบบยุทธศาสตร์การบริหารจัดการเครือข่ายทุนในพื้นที่เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของนักเรียนในโรงเรียนขนาดเล็ก

คำอธิบายภาพที่ 6.1 ยุทธศาสตร์การบริหารจัดการเครือข่ายทุนในพื้นที่เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของนักเรียนในโรงเรียนขนาดเล็กที่นำเสนอเป็นภาพดังกล่าวข้างต้นนี้ แสดงถึงกระบวนการทำงานหรือกระบวนการขับเคลื่อนการบริหารจัดการของเครือข่ายทุนในพื้นที่ ที่จะทำให้อุทธศาสตร์การบริหารจัดการเครือข่ายทุนในพื้นที่เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของนักเรียนมีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผลต่อคุณภาพชีวิตของนักเรียนที่ยั่งยืนต่อไป พบว่า พื้นเพองแกนกลางของการขับเคลื่อนพื้นที่เพื่อบรรอบนอกนั้น คือ ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง (Change Agent) ประกอบด้วย คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่ต้องทำงานร่วมกับผู้บริหาร โรงเรียนและคณะครูจึงเป็นตัวจักรสำคัญต่อการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์การบริหารจัดการเครือข่ายทุนในพื้นที่ ประกอบด้วย องค์การบริหารส่วนตำบล (อปต.) กลุ่มสภ.ช่างเมืองเพชร วัด เครือข่ายภาครัฐ ได้แก่ มหาวิทยาลัยในพื้นที่ โรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่ วิทยาลัยและอาชีวฯต่าง ๆ ในพื้นที่ ภาคเอกชน ได้แก่ หน่วยงานเอกชนต่าง ๆ

สำหรับหน่วยระบบของการทำงานยุทธศาสตร์การบริหารจัดการเครือข่ายทุนในพื้นที่ ต่อผลการวิจัยข้อที่ 1 ประกอบด้วย 4 หน่วยระบบทำงาน ได้แก่ หน่วยระบบทำงานที่ 1 การสำรวจทุนในพื้นที่และการสร้างเครือข่ายทุนในพื้นที่ หน่วยระบบทำงานที่ 2 การวางแผนพัฒนาคุณภาพชีวิตของนักเรียนในโรงเรียนขนาดเล็ก หน่วยระบบทำงานที่ 3 การดำเนินกิจกรรมการพัฒนาคุณภาพชีวิตในโรงเรียนขนาดเล็ก และหน่วยระบบทำงานที่ 4 การประเมินผลการบริหารจัดการเครือข่ายทุนในพื้นที่จากการทำลองยุทธศาสตร์การบริหารจัดการเครือข่ายทุนในพื้นที่ พบว่า สามารถบรรลุผลเป้าหมายยุทธศาสตร์ และผลผลิตที่เกิดขึ้นจากหน่วยระบบทำงานทั้ง 4 หน่วยระบบทำงานนั้น มุ่งสู่เป้าหมายของยุทธศาสตร์เช่นกัน เพื่อผลผลิตดังกล่าวจะสะท้อนกลับไปผ่านเป้าหมายยุทธศาสตร์เพื่อแก้ไขปัญหาให้หมดไป แก้ไขปัญหาทุกขั้วรอบปัญหาปัจจัย และปัญหาสืบเนื่องไปพร้อมกัน ดังแสดงในภาพที่ 6.2

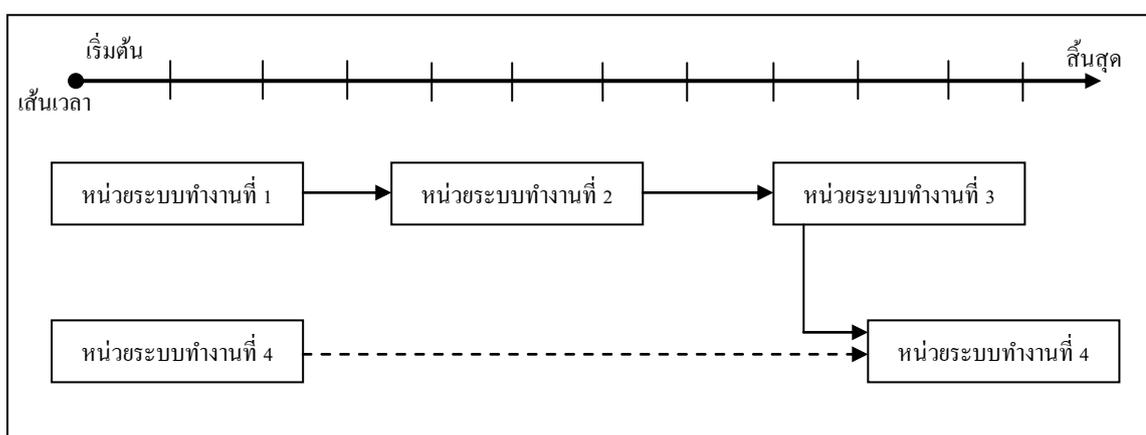
ภาพที่ 6.2 ยุทธศาสตร์การบริหารจัดการเครือข่ายทุนในพื้นที่เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของนักเรียนในโรงเรียนขนาดเล็ก

การทำงานของหน่วยระบบทำงานของยุทธศาสตร์การบริหารจัดการเครือข่ายทุนในพื้นที่ ดำเนินงานในลักษณะผสมผสานกัน พบว่า หน่วยระบบทำงานที่ 1 การสำรวจทุนในพื้นที่และการสร้างเครือข่ายทุนในพื้นที่ หน่วยระบบทำงานที่ 2 การวางแผนพัฒนาคุณภาพชีวิตของนักเรียนในโรงเรียน

ขนาดเล็ก และหน่วยระบบทำงานที่ 3 การดำเนินกิจกรรมการพัฒนาคุณภาพชีวิตในโรงเรียนขนาดเล็ก ทำงานลักษณะเป็นลำดับขั้นต่อเนื่องกัน กล่าวคือ ต้องดำเนินการหน่วยระบบทำงานที่ 1 ก่อน จึงจะเกิด หน่วยระบบทำงานที่ 2 และหน่วยระบบทำงานที่ 3 ตามลำดับ สำหรับหน่วยระบบทำงานที่ 4 การประเมินผลการบริหารจัดการเครือข่ายทุนในพื้นที่ ทำงานในลักษณะคู่ขนานกับหน่วยระบบทำงาน ที่ 1 หน่วยระบบทำงานที่ 2 และหน่วยระบบทำงานที่ 3 กล่าวคือ เมื่อดำเนินการหน่วยระบบทำงานที่ 1 ก็ต้องดำเนินการหน่วยระบบทำงานที่ 4 ไปพร้อม ๆ กัน ดังภาพที่ 6.3

ภาพที่ 6.3 การทำงานหน่วยระบบทำงานของยุทธศาสตร์การบริหารจัดการเครือข่ายทุนในพื้นที่เพื่อ พัฒนาคุณภาพชีวิตของนักเรียนในโรงเรียนขนาดเล็ก

หมายเหตุ : ชื่อหน่วยระบบทำงานยุทธศาสตร์การบริหารจัดการเครือข่ายทุนในพื้นที่ ดังนี้
 หน่วยระบบทำงานที่ 1 การสำรวจทุนในพื้นที่และการสร้างเครือข่ายทุนในพื้นที่
 หน่วยระบบทำงานที่ 2 การวางแผนพัฒนาคุณภาพชีวิตของนักเรียนในโรงเรียนขนาดเล็ก
 หน่วยระบบทำงานที่ 3 การดำเนินกิจกรรมการพัฒนาคุณภาพชีวิตในโรงเรียนขนาดเล็ก
 หน่วยระบบทำงานที่ 4 การประเมินผลการบริหารจัดการเครือข่ายทุนในพื้นที่

3. ผลการทดลองยุทธศาสตร์การบริหารจัดการเครือข่ายทุนในพื้นที่เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของนักเรียนในโรงเรียนขนาดเล็ก มีดังนี้

3.1 ผลที่เกิดจากหน่วยระบบทำงานยุทธศาสตร์

3.1.1 ผลที่เกิดจากหน่วยระบบทำงานยุทธศาสตร์ที่ 1 การสำรวจทุนในพื้นที่ และการสร้างเครือข่ายทุนในพื้นที่ ดังนี้

1) การสำรวจทุนในพื้นที่ พบว่า ทุนในพื้นที่ที่มีความสำคัญต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตของนักเรียนในโรงเรียนขนาดเล็ก มีจำนวน 6 ทุนในพื้นที่ ดังนี้ 1) บุคลากรด้าน

สาธารณสุข ประกอบด้วย เจ้าหน้าที่สาธารณสุข จากสถานอนามัย จำนวน 3 แห่ง ได้แก่ สถานอนามัย โปไรรุหوان สถานอนามัยห้วยเสือ และสถานอนามัยบางจาก มีเจ้าหน้าที่สาธารณสุข จำนวน 11 คน และ อาสาสมัครสาธารณสุขจำนวน 29 คน 2) องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น จำนวน 3 แห่ง ได้แก่ องค์การบริหารส่วนตำบลโปไรรุหوان องค์การบริหารส่วนตำบลบางจาก และองค์การบริหารส่วนตำบลสมอพลือ มีนายกองค์การบริหารส่วนตำบล จำนวน 3 คน และเจ้าหน้าที่องค์การบริหารส่วนตำบล จำนวน 10 คน 3) สถาบันการศึกษาในพื้นที่ ประกอบด้วย มหาวิทยาลัย จำนวน 2 แห่ง ได้แก่ มหาวิทยาลัยราชภัฏ เพชรบุรี และมหาวิทยาลัยศิลปากรวิทยาเขตเพชรบุรี อาชีวศึกษา จำนวน 2 แห่ง ได้แก่ วิทยาลัยการอาชีพ และวิทยาลัยสารพัดช่าง และ โรงเรียนมัธยมศึกษา จำนวน 1 แห่ง ได้แก่ โรงเรียนเบญจมเทพอุทิศ จังหวัดเพชรบุรี 4) วัด ประกอบด้วย วัดเพ็ญ วัดทองนพคุณ และวัดห้วยเสือ มีพระและเณรจำนวน 28 รูป 5) ภาคเอกชน ประกอบด้วย คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จากโรงเรียนกลุ่มทดลองจำนวน 4 แห่ง ได้แก่ โรงเรียนวัดเพ็ญ โรงเรียนบ้านบ่อห้วย โรงเรียนวัดทองนพคุณ และโรงเรียนวัดห้วยเสือ มีคณะกรรมการจำนวน 36 คน และผู้ปกครองนักเรียนจากโรงเรียนกลุ่มทดลอง จำนวน 179 คน 6) ครูช่างสกุลเมืองเพชร จำนวน 8 คน

2) เครือข่ายทุนในพื้นที่ พบว่า ทุนในพื้นที่จำนวน 6 ทุน ได้มีการประชุมระดมสมองและร่วมกันกำหนดบทบาทหน้าที่ในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของนักเรียนในโรงเรียนขนาดเล็ก เครือข่ายที่สร้างขึ้นนี้เป็นเครือข่ายทุนในพื้นที่เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของนักเรียนในโรงเรียนขนาดเล็ก กระบวนการทำงานของเครือข่ายทุนในพื้นที่ใช้กระบวนการ PDCA (Plan, Do, Check, Act) เป็นกระบวนการที่สำคัญในการบริหารจัดการเครือข่ายทุนในพื้นที่

3) มีข้อตกลงความร่วมมือระหว่างเครือข่ายทุนในพื้นที่เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของนักเรียนในโรงเรียนขนาดเล็ก

3.1.2 ผลที่เกิดจากหน่วยระบบทำงานที่ 2 การวางแผนพัฒนาคุณภาพชีวิตของนักเรียนในโรงเรียนขนาดเล็ก คือ มีแผนการดำเนินงานพัฒนาคุณภาพชีวิตของนักเรียนในโรงเรียนขนาดเล็กที่เกิดจากการมีส่วนร่วมของเครือข่ายทุนในพื้นที่ทุกภาคส่วน

3.1.3 ผลที่เกิดจากหน่วยระบบทำงานที่ 3 การดำเนินกิจกรรมการพัฒนาคุณภาพชีวิตในโรงเรียนขนาดเล็ก คือ ผลการดำเนินกิจกรรมตามแผนพัฒนาคุณภาพชีวิตของนักเรียนในโรงเรียนขนาดเล็ก ดำเนินการโดยเครือข่ายทุนในพื้นที่ทุกภาคส่วน ผลจากการดำเนินกิจกรรม พบว่า ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตของนักเรียน มีการระดมทุนเพื่อปรับปรุงทัศนียภาพโรงเรียน สิ่งแวดล้อมในห้องเรียน และนอกห้องเรียนเพื่อให้เอื้อต่อการจัดการเรียนการสอน และพัฒนาการเรียนรู้ให้แก่เด็กนักเรียนในโรงเรียนขนาดเล็ก

3.1.4 ผลที่เกิดจากหน่วยระบบทำงานที่ 4 การประเมินผลการบริหารจัดการ
 เครือข่ายทุนในพื้นที่ มีดังนี้

1) ผลการประเมินคุณภาพชีวิตของนักเรียนในโรงเรียนขนาดเล็กทั้ง
 3 ด้าน คือ ด้านสุขภาพกาย ด้านสุขภาพจิต และด้านคุณธรรม/จริยธรรม พบว่า

(1) ปัญหาสุขภาพกาย พบว่า ก่อนการทดลองยุทธศาสตร์
 การบริหารจัดการเครือข่ายทุนในพื้นที่ นักเรียนโรงเรียนกลุ่มทดลองมีปัญหาสุขภาพกาย ได้แก่
 นักเรียนเป็นเหา จำนวน 34 คน ฟันผุ จำนวน 93 คน โรคผิวหนัง จำนวน 24 คน น้ำหนักเกินเกณฑ์
 11 คน และน้ำหนักต่ำกว่าเกณฑ์จำนวน 15 คน ภายหลังการทดลองยุทธศาสตร์ฯ พบว่า มีนักเรียนเป็น
 เหาจำนวน 5 คน ฟันผุจำนวน 26 คน โรคผิวหนังจำนวน 6 คน น้ำหนักเกินเกณฑ์ จำนวน 5 คน และ
 น้ำหนักต่ำกว่าเกณฑ์ จำนวน 7 คน สำหรับนักเรียนโรงเรียนกลุ่มควบคุมมีปัญหาสุขภาพกาย ได้แก่
 เป็นเหาจำนวน 33 คน ฟันผุจำนวน 70 คน โรคผิวหนังจำนวน 14 คน มีน้ำหนักเกินจำนวน 11 คน
 และน้ำหนักต่ำกว่าเกณฑ์จำนวน 13 คน

(2) พฤติกรรมด้านสุขภาพ พบว่า ก่อนการทดลองยุทธศาสตร์
 การบริหารจัดการเครือข่ายทุนในพื้นที่ นักเรียนโรงเรียนกลุ่มทดลองมีพฤติกรรมด้านสุขภาพอยู่ใน
 ระดับพอใช้และหลังการทดลองยุทธศาสตร์การบริหารจัดการเครือข่ายทุนในพื้นที่นักเรียนโรงเรียน
 กลุ่มทดลองมีพฤติกรรมสุขภาพอยู่ในระดับดี และนักเรียนโรงเรียนกลุ่มควบคุมมีพฤติกรรมด้าน
 สุขภาพอยู่ในระดับพอใช้

(3) ความฉลาดทางอารมณ์ของนักเรียน พบว่า ก่อนการทดลอง
 ยุทธศาสตร์การบริหารจัดการเครือข่ายทุนในพื้นที่นักเรียนโรงเรียนกลุ่มทดลองมีความฉลาดทางอารมณ์
 อยู่ในระดับต่ำกว่าเกณฑ์ และหลังการทดลองยุทธศาสตร์การบริหารจัดการเครือข่ายนักเรียนโรงเรียน
 กลุ่มทดลองมีความฉลาดทางอารมณ์อยู่ในเกณฑ์ปกติและนักเรียนโรงเรียนกลุ่มควบคุมมีความฉลาด
 ทางอารมณ์อยู่ในระดับต่ำกว่าเกณฑ์ ผลการประเมินความเข้มแข็งของเครือข่ายทุนในพื้นที่ในโรงเรียน
 กลุ่มทดลองก่อนและหลังการทดลองยุทธศาสตร์การบริหารจัดการเครือข่ายทุนในพื้นที่ พบว่า ก่อน
 การทดลองยุทธศาสตร์การบริหารจัดการเครือข่ายทุนในพื้นที่ พบว่า เครือข่ายทุนในพื้นที่มีความ
 เข้มแข็งอยู่ในระดับน้อย ($\bar{X} = 1.74$, S.D. = 0.77) สำหรับหลังการทดลองยุทธศาสตร์ พบว่า เครือข่าย
 ทุนในพื้นที่มีความเข้มแข็งอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.40$, S.D. = 0.98)

3.2 ผลที่เกิดกับเป้าหมายยุทธศาสตร์การบริหารจัดการเครือข่ายทุนในพื้นที่เพื่อ
 พัฒนาคุณภาพชีวิตของนักเรียนในโรงเรียนขนาดเล็ก มีดังนี้

3.2.1 ผลที่เกิดกับเป้าหมายยุทธศาสตร์ที่ 1 นักเรียนได้รับการส่งเสริมพัฒนา
 คุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น มีดังนี้

1) คุณภาพชีวิตด้านสุขภาพกาย พบว่า หลังการทดลองยุทธศาสตร์การบริหารจัดการเครือข่ายทุนในพื้นที่ นักเรียนโรงเรียนกลุ่มทดลองมีสุขภาพกายที่สูงขึ้น (ปัญหาด้านสุขภาพลดลง) กว่าก่อนการทดลองยุทธศาสตร์ และนักเรียนโรงเรียนกลุ่มทดลองมีสุขภาพกายที่สูงขึ้น (ปัญหาด้านสุขภาพลดลง) กว่านักเรียนโรงเรียนกลุ่มควบคุม

2) คุณภาพชีวิตด้านสุขภาพจิตและด้านคุณธรรมจริยธรรม พบว่า หลังการทดลองยุทธศาสตร์การบริหารจัดการเครือข่ายทุนในพื้นที่ นักเรียนโรงเรียนกลุ่มทดลองมีความฉลาดทางอารมณ์สูงกว่าก่อนการทดลองยุทธศาสตร์ และนักเรียนโรงเรียนกลุ่มทดลองมีความฉลาดทางอารมณ์สูงกว่านักเรียนโรงเรียนกลุ่มควบคุม

จากผลการทดลองยุทธศาสตร์การบริหารจัดการเครือข่ายทุนในพื้นที่ เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของนักเรียนในโรงเรียนขนาดเล็กในข้อ 1) และ 2) ผลการทดลองดังกล่าวสามารถบรรลุเป้าหมายยุทธศาสตร์ที่ 1 นักเรียนได้รับการส่งเสริมคุณภาพชีวิตสูงขึ้น

3.2.2 ผลที่เกิดกับเป้าหมายยุทธศาสตร์ที่ 2 และ 3 การเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการโรงเรียนขนาดเล็ก โดยอาศัยความร่วมมือจากทุนในพื้นที่ ให้มีส่วนร่วมในการพัฒนาโรงเรียนขนาดเล็ก พบว่า หลังการทดลองยุทธศาสตร์การบริหารจัดการเครือข่ายทุนในพื้นที่ความเข้มแข็งของเครือข่ายทุนในพื้นที่สูงกว่า ก่อนการทดลองยุทธศาสตร์การบริหารจัดการเครือข่ายทุนในพื้นที่แสดงให้เห็นว่า ผลการทดลองสามารถบรรลุเป้าหมายยุทธศาสตร์ที่ 2 และ 3 ได้

3.3 ผลที่เกิดกับปัญหาเป้า พบว่า ผลจากการทดลองยุทธศาสตร์การบริหารจัดการเครือข่ายทุนในพื้นที่เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของนักเรียน โรงเรียนขนาดเล็กสามารถบรรลุเป้าหมายยุทธศาสตร์ได้สำเร็จทั้ง 3 ข้อ ทำให้เกิดผลสะท้อนกลับไปยังปัญหาเป้า ทำให้ปัญหาเป้าได้รับการแก้ไขหมดไปทั้ง 3 ข้อ ได้แก่ 1) นักเรียนขาดการส่งเสริมการพัฒนาคุณภาพชีวิต 2) ขาดประสิทธิภาพในการบริหารจัดการโรงเรียนขนาดเล็ก 3) ขาดความร่วมมือจากทุนในพื้นที่ในการมีส่วนร่วมในการพัฒนาโรงเรียนขนาดเล็ก

3.4 ผลที่เกิดกับปัญหาทุกขั้วร้อนของการวิจัยครั้งนี้ พบว่า เมื่อปัญหาเป้าของการวิจัยครั้งนี้ได้รับการแก้ไขหมดไปส่งผลกระทบต่อปัญหาทุกขั้วร้อนของการวิจัยครั้งนี้ คือ นักเรียนในโรงเรียนขนาดเล็กมีคุณภาพชีวิตที่ต้องได้รับการแก้ไขทั้งปัญหาด้านสุขภาพกาย ปัญหาด้านสุขภาพจิตและด้านคุณธรรมจริยธรรม พบว่า หลังการทดลองยุทธศาสตร์การบริหารจัดการเครือข่ายทุนในพื้นที่นักเรียนมีคุณภาพชีวิตที่สูงขึ้นทั้ง 3 ด้าน

3.5 ผลที่เกิดกับปัญหาปัจจัยและปัญหาสืบเนื่อง พบว่า ผลจากการทดลองยุทธศาสตร์การบริหารจัดการทุนในพื้นที่ สามารถแก้ไขปัญหาปัจจัยได้ 7 ข้อ ส่วนอีก 1 ข้อ ยังไม่สามารถแก้ปัญหาได้คือ การจัดสรรงบประมาณของโรงเรียนยังมีการได้เปรียบเสียเปรียบระหว่างโรงเรียน และสามารถ

แก้ไขปัญหาลึบเนื่องได้ 3 ข้อ ส่วนอีก 1 ข้อ ยังไม่สามารถแก้ไขปัญหาคือ นักเรียนมีแนวโน้มเรียนอ่อนด้านความสามารถทางภาษาและคณิตศาสตร์ซึ่งเป็นทักษะสำคัญในการเรียนวิชาต่าง ๆ

อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการวิจัยและพัฒนายุทธศาสตร์การบริหารจัดการเครือข่ายทุนในพื้นที่เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตนักเรียนในโรงเรียนขนาดเล็ก สามารถนำมาอภิปรายผล ดังนี้

1. ยุทธศาสตร์การบริหารจัดการเครือข่ายทุนในพื้นที่เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของนักเรียนในโรงเรียนขนาดเล็ก เมื่อดำเนินการวิจัยและพัฒนายุทธศาสตร์แล้ว สามารถบรรลุเป้าหมายยุทธศาสตร์ แก้ไขปัญหาเป้าและปัญหาทุกข้อร้อนให้หมดไปได้ และสามารถแก้ปัญหาปัจจัยและปัญหาสืบเนื่องส่วนใหญ่ได้หมดไปจากการวิจัยและพัฒนา ยุทธศาสตร์การบริหารจัดการเครือข่ายทุนในพื้นที่พบประเด็นที่สำคัญ ดังนี้

1.1 การบริหารจัดการเครือข่ายทุนในพื้นที่ มีดังนี้

1.1.1 องค์ประกอบของการบริหารจัดการประกอบด้วยการบริหารแบบ 4 M ประกอบด้วย คน (Man) เงิน (Money) วัสดุสิ่งของ (Material) การจัดการ (Management) จากผลการดำเนินการยุทธศาสตร์การบริหารจัดการเครือข่ายทุนในพื้นที่ พบว่า ทั้ง 4 M จากบริบทสามารถนำมาเป็นปัจจัยนำเข้าของหน่วยระบบทำงานยุทธศาสตร์การบริหารจัดการเครือข่ายทุนในพื้นที่เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของนักเรียนในโรงเรียนขนาดเล็ก ปัจจัยนำเข้าที่สำคัญเกี่ยวกับ คน (Man) ประกอบด้วยทุนในพื้นที่ทั้ง 6 ภาคส่วน ได้แก่ 1) บุคลากรด้านสาธารณสุข ประกอบด้วย เจ้าหน้าที่สถานีอนามัย และอาสาสมัครสาธารณสุข 2) องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น ประกอบด้วย นายองค์การบริหารส่วนท้องถิ่น และเจ้าหน้าที่องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น 3) สถาบันการศึกษาในพื้นที่ ประกอบด้วย มหาวิทยาลัยในท้องถิ่น คือ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี และมหาวิทยาลัยศิลปากร วิทยาเขตเพชรบุรี วิทยาลัยการอาชีพ และวิทยาลัยสารพัดช่าง โรงเรียนมัธยมขนาดใหญ่ 4) วัด ประกอบด้วย วัดเพ็ญ วัดทองนพคุณ และวัดห้วยเสือ 5) ภาคเอกชน ประกอบด้วย คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และผู้ปกครองนักเรียน 6) ครุช่างสกุลเมืองเพชร สำหรับเงิน (Money) วัสดุสิ่งของ (Material) ได้จากศักยภาพของทุนในพื้นที่ที่ให้การส่งเสริมสนับสนุนด้านการพัฒนานักเรียนและโรงเรียนขนาดเล็ก และการจัดการ (Management) ใช้กระบวนการบริหารแบบ PDCA

1.1.2 กระบวนการบริหารแบบ PDCA

การบริหารถือเป็นสิ่งสำคัญเพื่อให้กระบวนการ (Process) ของการทำงาน ยุทธศาสตร์การบริหารจัดการเครือข่ายทุนในพื้นที่ การนำกระบวนการบริหารแบบ PDCA มาใช้ทำให้เกิดกระบวนการทำงานที่มีประสิทธิภาพและต่อเนื่อง สามารถทำให้เกิดผลผลิต (Output) ตามเป้าหมายได้ ในขั้นตอนแรก การวางแผน (Plan) เป็นขั้นตอนที่สำคัญสำหรับการสร้างความเข้าใจร่วมกันระหว่างเครือข่ายและสมาชิกเครือข่ายทุกคน แบ่งบทบาทหน้าที่ของสมาชิกแต่ละคนในเครือข่ายลงปฏิบัติ (Do) ตามบทบาทหน้าที่ของแต่ละเครือข่ายและตามแผนงาน โครงการที่ร่วมกันกำหนดไว้ มีการติดตามประเมินผล (Check) การดำเนินงานเป็นระบบร่วมกับเครือข่ายทุนในพื้นที่ และมีการปรับปรุง (Act) เพื่อพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการเครือข่ายทุนในพื้นที่ให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น และกำหนดแผนงานที่จะดำเนินการต่อไป การใช้กระบวนการบริหารแบบ PDCA เป็นกระบวนการบริหารที่ทำให้เกิดความยั่งยืนของการดำเนินงานเครือข่ายทุนในพื้นที่

1.2 ความยั่งยืนของยุทธศาสตร์การบริหารจัดการเครือข่ายทุนในพื้นที่

กระบวนการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์การบริหารจัดการเครือข่ายทุนในพื้นที่เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของนักเรียนในโรงเรียนขนาดเล็กในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยเป็นผู้ดำเนินการให้เกิดกระบวนการขับเคลื่อนการบริหารจัดการเครือข่ายทุนในพื้นที่ เมื่อสิ้นสุดการวิจัย ผู้วิจัยได้ทำการเปิดเวทีระดมความคิดเห็นเพื่อให้ยุทธศาสตร์การบริหารจัดการเครือข่ายทุนในพื้นที่ได้มีขับเคลื่อนการดำเนินการอย่างต่อเนื่องแม้สิ้นสุดการวิจัยครั้งนี้แล้วที่ประชุมได้แสดงความคิดเห็นอย่างเป็นเอกฉันท์ให้คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นฟันเฟืองแกนกลางใหญ่ที่ขับเคลื่อนฟันเฟืองรอบนอกซึ่งเป็นเครือข่ายทุนในพื้นที่จากทุกภาคส่วน แต่คุณสมบัติที่คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานจะต้องมีคือภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง ซึ่งเป็นบทบาทที่สำคัญของการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์การบริหารจัดการเครือข่ายทุนในพื้นที่ ภาวะผู้การเปลี่ยนแปลงหรือ (Change Agent) นี้ ต้องเป็นผู้นำที่พร้อมที่คิดนอกรอบเพื่อดึงศักยภาพของเครือข่ายทุนในพื้นที่ต่าง ๆ ทุกภาคส่วน และหลอมรวมศักยภาพเข้าด้วยกันทั้งเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของนักเรียนในโรงเรียนขนาดเล็กให้เป็นนักเรียนที่มีความสมบูรณ์ทั้งคุณภาพด้านสุขภาพกาย ด้านสุขภาพจิต และด้านคุณธรรม/จริยธรรม ตลอดจนการเข้ามีส่วนร่วมของเครือข่ายทุนในพื้นที่ทุกภาคส่วน เข้ามีส่วนร่วมในการส่งเสริมสนับสนุนการจัดการเรียนรู้ของนักเรียน การพัฒนาปรับภูมิทัศน์ และสิ่งแวดล้อมให้มีความปลอดภัยและเอื้อต่อการจัดการเรียนการสอนในโรงเรียนขนาดเล็ก ซึ่งภายใต้ข้อจำกัดด้านบุคลากรและงบประมาณของโรงเรียนขนาดเล็กที่ไม่สามารถเปลี่ยนแปลงได้ เนื่องจากเป็นนโยบายในระดับประเทศ แต่การที่สร้างเครือข่ายทุนในพื้นที่เพื่อทุกภาคส่วนเข้ามามีส่วนร่วมแล้ว การบริหารจัดการที่จะให้เครือข่ายทุนในพื้นที่ได้เข้ามีส่วนร่วมตั้งแต่การวิเคราะห์ปัญหา วางแผนงาน ดำเนินกิจกรรมตามศักยภาพของตนเอง และติดตามประเมินผลจะทำให้เครือข่ายทุนใน

พื้นที่ที่มีความรู้สึกเป็น “เจ้าของร่วม” และมีความพร้อมที่จะร่วมพัฒนาคุณภาพชีวิตของนักเรียนแต่สิ่งสำคัญคือ พันธุ์เฟืองแกนกลางที่ต้องมีภาวะเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลง (Change Agent) ได้แก่ ใช้ศักยภาพของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นตัวจักรแกนกลางที่ต้องหมั่นตนเองตลอดเวลาเพื่อให้ พันธุ์เฟืองตัวเล็กที่อยู่รอบนอกหมั่นไปพร้อม ๆ กัน เพื่อแสดงว่าพันธุ์เฟืองเล็ก ๆ ที่เป็นเครือข่ายทุนในพื้นที่มีส่วนร่วมในการพัฒนาคุณภาพชีวิตนักเรียนในโรงเรียนขนาดเล็กอย่างต่อเนื่อง

1.3 อุปสรรคและปัญหาการบริหารจัดการเครือข่ายทุนในพื้นที่ พบ 4 ประเด็น คือ

1.3.1 ด้านบุคลากร พบว่า กระบวนการขับเคลื่อนให้สมาชิกในเครือข่ายทำงาน สอดประสานการทำงานอย่างมีประสิทธิภาพนั้น พบว่า สมาชิกเครือข่ายต้องมีคุณธรรมจริยธรรมด้าน ความเสียสละ เห็นประโยชน์แก่ส่วนรวมเพื่อให้งานที่ดำเนินการนั้นสามารถบรรลุเป้าหมายได้อย่างมีประสิทธิภาพ

1.3.2 ด้านการบริหารจัดการ ต้องมีการทำงานที่สอดประสานกัน มีการสื่อสาร สร้างความเข้าใจกันอย่างมีประสิทธิภาพและการเปิดโอกาสให้สมาชิกทุกคนมีส่วนร่วมในการจัดการ งานตามบทบาทหน้าที่หรือตามศักยภาพตนเอง

1.3.3 ด้านการเงิน การดำเนินงานทุนในพื้นที่ในระยะแรกต้องใช้งบประมาณใน ส่วนของทุนในพื้นที่นั้น แต่การดำเนินงานที่ต่อเนื่องอาจจะเป็นปัญหาอุปสรรค ดังนั้น การจัดตั้ง กองทุนสำหรับการดำเนินเครือข่ายทุนในพื้นที่ จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งสำหรับการขับเคลื่อน ยุทธศาสตร์

1.3.4 วัสดุอุปกรณ์ ในการดำเนินงานวัสดุอุปกรณ์เป็นสิ่งจำเป็นต่อการทำ กิจกรรม การจัดเตรียมวัสดุอุปกรณ์ควรจะต้องมีเพียงพอและสอดคล้องต่อการพัฒนาและการดำเนิน กิจกรรมนั้น ๆ

2. ผลจากการทดลองยุทธศาสตร์การบริหารจัดการเครือข่ายทุนในพื้นที่

2.1 ผลที่เกิดแก่หน่วยระบบทำงานของยุทธศาสตร์ทั้ง 4 หน่วยระบบทำงาน ประกอบด้วย หน่วยระบบทำงานที่ 1 การสำรวจและสร้างเครือข่ายทุนในพื้นที่ หน่วยระบบทำงานที่ 2 การวางแผนพัฒนาคุณภาพชีวิตของนักเรียนในโรงเรียนขนาดเล็ก หน่วยระบบทำงานที่ 3 การดำเนิน กิจกรรมการพัฒนาคุณภาพชีวิตในโรงเรียนขนาดเล็ก และหน่วยระบบทำงานที่ 4 การประเมินผลการ บริหารจัดการเครือข่ายทุนในพื้นที่ พบว่า ผลผลิตที่เกิดขึ้นในแต่ละหน่วยระบบทำงานเป็นไปตาม เป้าหมาย เป็นผลมาจากการออกแบบหน่วยระบบทำงานที่ 1 ของยุทธศาสตร์ คือ หน่วยระบบทำงาน เริ่มต้นจากการสำรวจทุนและสร้างเครือข่ายทุนในพื้นที่ เนื่องจากผู้วิจัยได้ตระหนักเห็นความสำคัญ ของเครือข่ายทุนในพื้นที่ ซึ่งเป็นเครื่องมือที่มีคุณค่าต่อการพัฒนาเป็นอย่างยิ่ง จำเป็นต้องเริ่มต้นจากการ สำรวจทุนในพื้นที่ เพื่อค้นหาทุนที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาคุณภาพชีวิตของนักเรียนในโรงเรียนขนาด

เล็ก และเปิดเวทีประชาคมเพื่อระดมสมองร่วมกันกับผู้บริหาร โรงเรียนขนาดเล็กและอาสาสมัครเข้าร่วมโครงการ เพื่อคัดสรรทุนในพื้นที่มาสร้างเป็นเครือข่ายเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของนักเรียนในโรงเรียนขนาดเล็ก ถือเป็นขั้นตอนที่สำคัญอย่างยิ่ง เนื่องจากเครือข่ายทุนในพื้นที่ที่เข้าร่วมโครงการจะต้องเข้าไปมีส่วนร่วมในการดำเนินงานจนสิ้นสุดโครงการ ประเด็นสำคัญ จากการบริหารจัดการเครือข่ายทุนในพื้นที่เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของนักเรียนในโรงเรียนขนาดเล็ก มีดังนี้

2.1.1 เครือข่ายทุนในพื้นที่เป็นเครื่องมือที่มีคุณค่าต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตของนักเรียนในโรงเรียนขนาดเล็ก การสร้างความตระหนักรู้ของการเป็นเจ้าของร่วมกันเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของนักเรียนและพัฒนาโรงเรียนขนาดเล็ก ถือเป็นสิ่งสำคัญที่เครือข่ายทุนในพื้นที่ควรมีบทบาทในการมีส่วนร่วมตั้งแต่การรับรู้ปัญหา การร่วมกันวิเคราะห์สภาพปัญหา การวางแผนและดำเนินกิจกรรมร่วมกัน และการร่วมติดตามประเมินผล ขั้นตอนต่าง ๆ ทั้งที่กล่าวมานี้ พบว่า เครือข่ายทุนในพื้นที่เป็นผู้ตัดสินใจและร่วมมือกันวางแผนกิจกรรมและดำเนินกิจกรรมตามบทบาทหน้าที่ของตนเองตามข้อตกลงความร่วมมือในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของนักเรียนในโรงเรียนขนาดเล็ก

2.1.2 การบริหารแบบการมีส่วนร่วมถือเป็นหัวใจหลักของการทำงานร่วมกันระหว่างสมาชิกเครือข่ายทุนในพื้นที่ เนื่องจากเครือข่ายทุนในพื้นที่ของการวิจัยครั้งนี้ ต้องร่วมกันวางแผนการทำงานร่วมกันระหว่างสมาชิกของเครือข่ายเพื่อมิให้เกิดความซับซ้อนของงานและเครือข่ายทุนในพื้นที่สามารถขับเคลื่อนของตนเองได้ โดยมีได้รับการสั่งการจากคนใดคนหนึ่งแต่ขับเคลื่อนงานของตนเองให้เป็นไปตามหน่วยงานและข้อตกลงความร่วมมือที่ทำร่วมกันไว้โดยมีเป้าหมายและวัตถุประสงค์เดียวกันคือ การร่วมกันพัฒนาคุณภาพชีวิตของนักเรียนในโรงเรียนขนาดเล็ก

2.1.3 การบริหารแบบ PDCA การนำหลักการของการวางแผน (Plan) การดำเนินกิจกรรม (Do) การติดตามประเมินผล (Check) การปรับปรุงให้ดีขึ้นและพร้อมที่จะดำเนินการต่อให้ดีขึ้น (Act) ถือเป็นวงจรการทำงานที่สำคัญของการพัฒนางานที่ทำอยู่ให้มีการพัฒนาและทำต่อเนื่องสำหรับการวิจัยครั้งนี้ การบริหารแบบ PDCA มาใช้ได้ผลในระดับหนึ่งแต่ต้องมีการพัฒนาในขั้นตอนของการปรับปรุงงานให้ดีขึ้น โดยเครือข่ายจะต้องพัฒนาตนเองและดำเนินงานที่คิดว่าเป็น The Best ของทุนในพื้นที่ในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของนักเรียนในโรงเรียนขนาดเล็ก สำหรับการวิจัยครั้งนี้ถือเป็นจุดเริ่มต้นที่ดี ซึ่งได้นำหลักการบริหารจัดการเครือข่ายทุนในพื้นที่ โดยนำหลักการบริหารจัดการเข้ามาใช้ซึ่งจะทำให้เห็นวงจรของการพัฒนาที่ชัดเจนและยั่งยืนต่อไป

2.1.4 การบริหารงานตามวัตถุประสงค์ (MBO : Management by Objective) เป็นการบริหารตามวัตถุประสงค์เป็นกุศโลบายในการจัดการที่มุ่งเน้นผลสำเร็จของงานเป็นหลักโดยอาศัยการกำหนดวัตถุประสงค์ของการทำงาน การนำรูปแบบการบริหารงานตามวัตถุประสงค์มาใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ทำให้เกิดความคล่องตัวในการทำงานของเครือข่ายทุนในพื้นที่เป็นอย่างมาก เนื่องจาก

การตั้งเป้าหมายของการทำงานร่วมกัน คือ เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของนักเรียนในโรงเรียนขนาดเล็ก ทำให้เครือข่ายทุนในพื้นที่ได้มีโอกาสเข้ามามีส่วนในการเรียนรู้ร่วมกันและมีการฝึกคิดอย่างเป็นระบบ เพื่อให้บรรลุเป้าหมายนั้น และทุนในพื้นที่ทุกภาคส่วนสามารถคิดเป็นงานตามบทบาทหน้าที่และศักยภาพของตนเองเพื่อให้บรรลุเป้าหมายดังกล่าวเช่นกัน

การวิจัยครั้งนี้แสดงให้เห็นว่า การออกแบบหน่วยระบบทำงานของยุทธศาสตร์เป็นสิ่งสำคัญที่จะนำไปสู่การทำงานที่ชาญฉลาดจากการบริหารของโรงเรียนขนาดเล็กที่ขาดประสิทธิภาพ ซึ่งส่งผลต่อคุณภาพชีวิตของนักเรียนในโรงเรียนขนาดเล็ก ยุทธศาสตร์การบริหารจัดการเครือข่ายทุนในพื้นที่ สามารถดำเนินงานตามหน่วยระบบทำงานของยุทธศาสตร์ได้อย่างมีประสิทธิภาพสามารถให้ผลผลิตเป็นไปตามเป้าหมาย

2.2 ผลที่เกิดกับเป้าหมายยุทธศาสตร์และปัญหาเป้าหมายของการวิจัยครั้งนี้ คือ ยุทธศาสตร์การบริหารจัดการเครือข่ายทุนในพื้นที่เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของนักเรียนในโรงเรียนขนาดเล็กสามารถบรรลุเป้าหมายยุทธศาสตร์ได้ทั้ง 3 ข้อ คือ 1) นักเรียนได้รับการส่งเสริมการพัฒนาคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น 2) เพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการโรงเรียนขนาดเล็ก 3) ความร่วมมือจากทุนในพื้นที่ในการมีส่วนร่วมในการพัฒนาโรงเรียนขนาดเล็ก จากการบรรลุเป้าหมายยุทธศาสตร์การบริหารจัดการเครือข่ายทุนในพื้นที่ดังกล่าวนี้ ผลการทดลองสามารถสะท้อนกลับไปแก้ไขปัญหาเป้าหมายของการวิจัยครั้งนี้ให้หมดไปได้ทั้ง 3 ข้อ คือ 1) นักเรียนขาดการส่งเสริมการพัฒนาคุณภาพชีวิต 2) ขาดความร่วมมือจากทุนในพื้นที่ในการมีส่วนร่วมในการพัฒนาโรงเรียนขนาดเล็ก 3) ขาดประสิทธิภาพในการบริหารจัดการโรงเรียนขนาดเล็ก ผลของการทดลองดังกล่าวนี้ แสดงให้เห็นว่า ประเด็นของการกำหนดเป้าหมายของยุทธศาสตร์ จะต้องมีความสอดคล้องกับปัญหาเป้าหมายและมีความเป็นไปได้ที่จะสร้างยุทธศาสตร์ให้สามารถแก้ไขปัญหาเป้าหมายให้หมดไป ดังนั้น การสร้างยุทธศาสตร์การพัฒนาที่สำคัญเป็นผลมาจากการวิเคราะห์สภาพปัญหาของหน่วยท้องถิ่นที่จะพัฒนาที่ชัดเจนและต้องได้ปัญหาที่แท้จริงเกิดขึ้น เช่น หน่วยท้องถิ่นที่จะพัฒนาของการวิจัยครั้งนี้ คือ ปัญหาการพัฒนาคุณภาพชีวิตของนักเรียนในโรงเรียนขนาดเล็ก การสำรวจปัญหาและการวิเคราะห์สภาพปัญหาจึงเป็นสิ่งที่ท้าทายนักยุทธศาสตร์การพัฒนาเป็นอย่างยิ่ง เพื่อที่จะได้ปัญหาที่แท้จริงที่เกิดขึ้น ต้องอาศัยทั้งข้อมูลปฐมภูมิและทุติยภูมิ และการพัฒนาความชัดเจนของปัญหาเป้าหมายเป็นสิ่งทีนักยุทธศาสตร์จะต้องใช้หลักวิชาข้อมูลที่เกี่ยวข้องมาเป็นฐานของการตัดสินใจในการพัฒนาความชัดเจนของปัญหาเป้าหมายและต้องอาศัยแนวร่วมทีมงานและนักพัฒนาต่าง ๆ เข้ามามีส่วนร่วมในการตัดสินใจ เพื่อกำหนดเป้าหมายยุทธศาสตร์และสร้างยุทธศาสตร์การพัฒนาที่เป็นแผนการอันชาญฉลาดที่จะดำเนินการให้บรรลุเป้าหมายและแก้ไขปัญหาเป้าหมายให้หมดไปได้

2.3 ผลที่เกิดกับปัญหาทุกระดับ ปัญหาปัจจัยและปัญหาสืบเนื่องของการวิจัยครั้งนี้พบว่า ปัญหาทุกระดับในการวิจัยครั้งนี้ คือ นักเรียนในโรงเรียนขนาดเล็กมีปัญหาคุณภาพชีวิตทั้งด้าน

ปัญหาด้านสุขภาพกายและปัญหาด้านสุขภาพจิต จากผลการทดลองยุทธศาสตร์การบริหารจัดการ เครือข่ายทุนในพื้นที่ทำให้สามารถแก้ไขปัญหาลงไปให้หมดไป จึงส่งผลต่อปัญหาทุกขั้วอื่นได้รับการแก้ไข เนื่องจากผลผลิตที่เกิดจากหน่วยระบบทำงานของยุทธศาสตร์ทั้ง 4 หน่วยระบบทำงาน ส่งผลต่อปัญหาทุกขั้วอื่นให้ได้รับการแก้ไขเช่นกัน และผลผลิตจากการทำงานของยุทธศาสตร์ทั้ง 4 หน่วยระบบทำงานสามารถส่งผลให้ปัญหาปัจจัยและปัญหาสืบเนื่องได้รับการแก้ไขมากกว่าร้อยละ 80 จากผลการทดลองครั้งนี้แสดงให้เห็นว่า ยุทธศาสตร์การพัฒนาที่สร้างขึ้น สามารถแก้ไขปัญหาลงไปให้หมดไปได้และส่งผลต่อการแก้ไขปัญหาลงไปเรื่องใดเรื่องหนึ่งได้สำเร็จ สำหรับการแก้ไขปัญหาลงไปและปัญหาสืบเนื่องในข้ออื่น ๆ นั้นเป็นผลมาจากความสามารถของนักยุทธศาสตร์การพัฒนาที่สามารถออกแบบยุทธศาสตร์การพัฒนาให้เป็นแผนการอันชาญฉลาด เมื่อออกแบบแผนงานยุทธศาสตร์แล้วสามารถแก้ไขปัญหาลงไปและปัญหาสืบเนื่องได้ ทั้งนี้แม้ปัญหาลงไปและปัญหาสืบเนื่องจะแก้ไขได้ไม่หมด เช่น ปัญหาลงไปคือการจัดสรรงบประมาณของโรงเรียนยังมีการได้เปรียบเสียเปรียบกันระหว่างโรงเรียน ปัญหาดังกล่าวเป็นนโยบายในระดับกระทรวงศึกษาธิการ ซึ่งผู้วิจัยและระดับผู้บริหารโรงเรียนขนาดเล็กไม่สามารถแก้ไขปัญหานี้ได้โดยตรง แต่โดยทางอ้อมแล้วการสร้างเครือข่ายทุนในพื้นที่ ถือเป็นการแก้ไขในด้านงบประมาณที่โรงเรียนมีอยู่จำกัด โดยมีการระดมทุนทางสังคม คือ เครือข่ายทุนในพื้นที่เข้ามามีส่วนในการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อสนับสนุนส่วนขาดของโรงเรียนขนาดเล็กให้สามารถพัฒนาคุณภาพชีวิตของนักเรียน และพัฒนาโรงเรียนขนาดเล็กต่อไปได้ สำหรับปัญหาสืบเนื่อง คือ นักเรียนมีแนวโน้มการเรียนอ่อนด้านความสามารถทางภาษาคณิตศาสตร์ ซึ่งเป็นทักษะสำคัญในการเรียนวิชาต่าง ๆ ถึงแม้ในการวิจัยครั้งนี้ ไม่สามารถที่จะแก้ไขปัญหานี้ได้ แต่การที่ทุนในพื้นที่ที่สำคัญ คือ การมีมหาวิทยาลัยในท้องถิ่น และโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่อยู่ในพื้นที่ถือเป็นการลงทุนในพื้นที่ที่สำคัญที่สามารถส่งเสริมและสนับสนุนพร้อมที่จะแก้ไขปัญหานี้ต่อไปได้ในอนาคต

ข้อเสนอแนะในการวิจัย

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปใช้

1.1 ผู้บริหารสถานศึกษาฐานะเลขานุการคณะกรรมการสถานศึกษา มีบทบาทสำคัญในการขับเคลื่อนให้เกิดการเปลี่ยนแปลง จึงต้องมีภาวะผู้นำ (Transformation Leadership) เป็นนักบริหารและใช้แผนเป็นเครื่องมือในการจัดกิจกรรมการพัฒนา การควบคุมและประเมินติดตามผล โดยใช้กระบวนการบริหารแบบ PDCA เพื่อการพัฒนา

1.2 การบริหารจัดการเครือข่ายทุนในพื้นที่ต้องยึดหลักการมีวัตถุประสงค์และเป้าหมายร่วมกัน (Management by Objective) มีการประชุมและจัดการถักทอ (Netting) กิจกรรมการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง

1.3 การจัดกิจกรรมโดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นหรือปราชญ์ชาวบ้าน ต้องคำนึงถึงความเป็นอัตลักษณ์และเจ้าขององค์ความรู้ ภาวะมีกระวังและแสดงความเคารพด้วยการยกย่องให้เกียรติและเชิญชวนให้เกิดการถ่ายทอดความรู้เป็นวิทยาทานและให้ภูมิปัญญาท้องถิ่นรู้สึกเป็นเจ้าของร่วมที่จะพัฒนาคุณภาพชีวิตนักเรียนในโรงเรียนขนาดเล็ก

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการติดตามประเมินผลยุทธศาสตร์การบริหารจัดการเครือข่ายทุนในพื้นที่เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของนักเรียนในโรงเรียนขนาดเล็ก ภายหลังจากสิ้นสุดโครงการวิจัยแล้ว และได้ใช้คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานให้มีบทบาทสำคัญในการเป็นแกนกลางของการขับเคลื่อนทุนในพื้นที่ทุกภาคส่วนให้มีส่วนร่วมในการพัฒนาคุณภาพชีวิตนักเรียนในโรงเรียนขนาดเล็กต่อไป

2.2 ควรมีการขยายผลการทดลองใช้ยุทธศาสตร์การบริหารจัดการเครือข่ายทุนในพื้นที่เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของนักเรียนในโรงเรียนขนาดเล็กต่อไปยังโรงเรียนขนาดเล็กต่าง ๆ ทั้งโรงเรียนที่เป็นกลุ่มควบคุมและโรงเรียนขนาดเล็กที่มีความพร้อมในการนำยุทธศาสตร์การบริหารจัดการเครือข่ายทุนในพื้นที่

2.3 ควรมีการทดลองยุทธศาสตร์การบริหารจัดการเครือข่ายทุนในพื้นที่เพื่อหนุนเสริมการเรียนรู้ของนักเรียนในโรงเรียนขนาดเล็ก โดยมีเป้าหมายการส่งเสริมให้ผลสัมฤทธิ์ของการเรียนของนักเรียนสูงขึ้น